

ΙΟΥΣΤΙΝΗ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ-ΑΡΓΥΡΗ

Ερωτας στην ομίχλη

Μ Υ Θ Ι Σ Τ Ο Ρ Η Μ Α

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: 8.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΩΣ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ

0,10 €

ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΣ
ΣΕ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΣΚΟΠΟΥΣ
ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ 2011

Ἐρωτας
^{οὐκ}
ομίχλη

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Έρωτας στην ομίχλη**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ιουστίνη Φραγκούλη-Αργύρη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κυριάκος Αθανασιάδης
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου

© Ιουστίνη Φραγκούλη-Αργύρη, 2011
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: IML/Drazos, 123 RF Stock Photography
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2011

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2011, 8.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-268-6

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

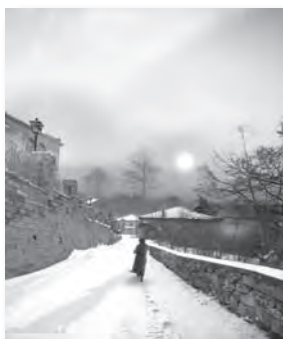
Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΙΟΥΣΤΙΝΗ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ-ΑΡΓΥΡΗ

Έρωτας στην ομίχλη

*Αφιερωμένο εξαιρετικά στα πρώτα μου ξαδέρφια
που έλκουν καταγωγή από τη ρίζα των Κακαβούληδων,
με Αγάπη για την Αγάπη που απλόχερα μου πρόσφεραν!*

*Κίτρινη λάμψη, κίτρινη αδειοσύνη του καλοκαιριού,
καίγοντας πέτρες, καλαμπόκια, σώματα. Η ποίηση,
τυφλωμένη από το φέγγος, γυρεύει έναν ίσκιο,
φτιάχνει έναν ίσκιο, γίνεται πιο φως.*

(Στην ξηρασία της λεξιπενίας μου,
λόγια αγαπημένα του Γιάννη Ρίτσου)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος</i>	13
<i>Ανηφορίζοντας προς το άγνωστο</i>	17
<i>Η μοναχική κυρα-Ευθαλία</i>	33
<i>Απογευματινές επισκέψεις</i>	48
<i>Η λαχτάρα για το σχολείο</i>	64
<i>Η ρεματιά των πλατανιών</i>	80
<i>Από την Ήμερα στο Μικροδέντρι</i>	95
<i>Νόστιμον ήμαρ</i>	111
<i>Ο Αγιασμός</i>	128
<i>Στο αρχοντικό του Αγριππίδη</i>	143
<i>Η βόλτα στις θέρμες</i>	157
<i>Μέρες σχολείου</i>	172
<i>Φθινοπωρινή σονάτα</i>	187
<i>Στα σύννεφα της ευτυχίας</i>	202
<i>Ο βιαστικός αρραβώνας</i>	217
<i>Η δαιμονισμένη</i>	232
<i>Αποκαλύψεις</i>	247
<i>Κι έγινε ο πόνος πυρετός</i>	261

Η μεγάλη φυγή	275
Η επιστροφή	290
Μια παλιά ιστορία	303
Ασφυκτικός χειμώνας	317
Η εξαφάνιση	330
Το σημειωματάριο	342
Μια αίθουσα αδειανή	356
Αμήχανα Χριστούγεννα	372
Αναπάντεχη άφιξη	388
Των Φώτων	402
Τα χρόνια της σιωπής	417
Ευχαριστίες	427

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ξεκίνησα να γράφω αυτό το μυθιστόρημα με βαρύ αίσθημα ευθύνης απέναντι στο πρόσωπο που μου αφηγήθηκε την ιστορία και που θέλησε να σεβαστώ την ανωνυμία του.

Πρόκειται για τη διάδραση ενός ολάκερου χωριού, όπως τη βίωσε η πρωταγωνίστρια, μια δασκάλα που έφτασε από τη Θεσσαλονίκη με όνειρα να εργαστεί στο ορεινό χωριό για να μεταδώσει τις γνώσεις της στα παιδιά ενός επαρχιακού σχολείου της Ελλάδας στα χρόνια του '70.

Η καχυποψία των κατοίκων για το καινούργιο πρόσωπο, που έφερνε νέα ήθη και προτάσεις στον πεπερασμένο τους χώρο, αλλά και η ανάγκη των γυναικών να ταυτιστούν με τη δασκάλα, προκάλεσαν μιαν ανατροπή των ισορροπιών στη μικρή κοινωνία που πάλευε να σταθεί ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν υπό τις συνθήκες της καταπιεστικής και επαναλαμβανόμενης καθημερινότητας. Τα καλά κρυμμένα μυστικά των ντόπιων, που είχαν μια σχέση σχεδόν καρμική με την απώλεια, η προσπάθεια

της ηρωίδας να ακροβατήσει ανάμεσα στην πρόθεσή της να μεταλαμπαδεύσει την παιδεία αλλά και να επιβιώσει μέσα στις τόσες βαριές σκιές της κλειστής κοινωνίας, αποτελούν το φόντο του μυθιστορήματος.

Κι εκεί, σ' αυτό το δύσβατο πλέγμα, γεννιέται ένας έρωτας – ένας έρωτας καταδικασμένος να χαθεί, όπως χάνονται οι άνθρωποι σ' αυτόν τον παράξενο τόπο. Η Αμαλία αγωνίζεται να λύσει τα δεσμά που φυλακίζουν την αγάπη επιβαρύνοντάς τη με πολλούς ίσκιους. Τα τσακάλια ουρλιάζουν στο βουνό τις νύχτες. Κι εκείνη ακροπατεί στο φεγγαρόφωτο τρέμοντας από φόβο στα φυλλοκάρδια της, με πρόθεση να ξορκίσει τη μοίρα των αλύτρωτων. Γιατί τούτο το χωριό κατοικείται από πλάσματα σημαδεμένα από μια μοίρα παράξενη, αιρετική... Μα η Αμαλία πιστεύει πως η αγάπη νικάει όλες τις συμφορές.

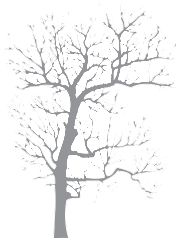
Αθώα κι άμαθη, προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στη δική της αισιοδοξία και την αναπόδραστη αλήθεια. Η ζωή της είναι μια ασυνήθιστη πορεία προς το άγνωστο. Κι όμως: η νεοδιόριστη δασκάλα πιστεύει με σθένος πως μετά τη σταύρωση έρχεται πάντα η πολυπόθητη ανάσταση. Μ' αυτόν τον προσωπικό μύθο, απόρροια της χριστιανικής παιδείας της, αγωνίζεται σιωπηρά για να βρει το μονοπάτι στο σκοτάδι...

Η ιστορία της Αμαλίας με έφερε αντιμέτωπη με την πολυπλοκότητα της ζωής και την πάλη των λίγων, που είναι οι εκλεκτοί αλύτρωτοι της φύσης. Μέσα από την αφήγησή της μπήκα στο ταξίδι μιας κοινωνίας που δεν τη γνώριζα

και που την ανακάλυψα σιγά-σιγά. Όσα με τρόμαζαν για τους ανθρώπους εξανεμίστηκαν μεμιάς. Η Αμαλία με έκανε μέρος της προσωπικής της εμπειρίας, φορτώνοντας την αποσκευή της ζωής μου με αμφιλεγόμενα αισθήματα αλλά και μ' ένα απρόσμενο σθένος για τις απρόβλεπτες στροφές πέρα από την ευθεία της πλατιάς λεωφόρου.

Ευχαριστώ την Αμαλία για τον πλούτο που πρόσθεσε στην ύπαρξή μου, ελπίζοντας να μην πρόδωσα τη λεπτεπίλεπτη αλήθεια της ούτε για μια στιγμή...

ΙΟΥΣΤΙΝΗ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ-ΑΡΓΥΡΗ

Ανηφορίζοντας προς το άγνωστο

Το λεωφορείο ανέβαινε αγκομαχώντας στις στροφές. Από κάτω ξανοιγόταν ένα φαράγγι με την όψη της αβύσσου. Στις άκρες των ολόγυμνων βράχων κρέμονταν λίγα αγριολούλουδα, φασκόμηλο και χαμομήλι, τα μόνα σημεία ζωής σ' ένα τοπίο όπου κυριαρχούσε η μοναξιά της ξηρασίας. Η Αμαλία ζαλιζόταν σε κάθε γύρισμα του τιμονιού που επιχειρούσε με μαεστρία ο οδηγός προκειμένου να συνεχίσει την ανηφορική, ελικοειδή πορεία του οχήματος.

Η Αμαλία έκλεινε από ένστικτο τα μάτια της για να μην αντικρίσει το απύθμενο βάθος του φαραγγιού, που την κοίτη του διέσχιζε η ροή ενός αγριοπόταμου. Ο άντρας μπροστά της, ντυμένος με φθαρμένα ρούχα, κάπνιζε το ένα τσιγάρο πίσω από το άλλο και είχε ντουμανιάσει το κουρασμένο λεωφορείο απ' άκρη σ' άκρη. Το ραδιόφωνο έπαιζε στη διαπασών δημοτικά τραγούδια, μερακλώνοντας τον οδηγό και τους επιβάτες. Στρέφοντας το βλέμμα της ένα γύρο, διαπίστωσε πως ήταν

πια η μοναδική γυναίκα. Οι λιγοστές χωρικές είχαν κατέβει στα διάφορα χωριά όπου έκανε στάσεις το πράσινο όχημα του ΚΤΕΛ.

Τα λόγια της μάνας της χτυπούσαν τις φλέβες του μυαλού της:

«Πού πας, παιδάκι μου εσύ, σ' ένα άγνωστο χωριό, πάνω στα βουνά; Κάνε αίτηση να σου αλλάξουν το διορισμό σου. Ανύπαντρη κοπέλα πράμα, να τρέχεις μες στις ερημιές για να διδάξεις σ' ένα διθέσιο σχολείο; Είναι πράματα αυτά;»

«Μάνα, σε παρακαλώ, σταμάτα με τους παράλογους φόβους σου και την άρνησή σου. Θα πάω εκεί όπου με διόρισαν, όπως κάνουν όλοι οι δάσκαλοι και οι δασκάλες», της είχε απαντήσει μ' έναν τόνο εκνευρισμού στη φωνή της.

«Μα έχουμε μέσον τον βουλευτή, παιδί μου. Γιατί δε μ' αφήνεις να του ζητήσω ν' αλλάξει το διορισμό σου για τα περίχωρα της Θεσσαλονίκης; Θα το κάνει με μεγάλη προθυμία, χρωστάει άλλωστε τόσα πολλά στον μακαρίτη τον πατέρα σου».

Η Αμαλία, θυμωμένη μ' αυτή την υπερπροστατευτικότητα της μάνας της, είχε σηκωθεί με τέμπο και είχε βγει από την τραπεζαρία. Από τον καιρό που πέθανε ο πατέρας της, την αντιμετώπιζε σαν κοριτσάκι που δεν είχε ιδέα από τον κόσμο. Α! όλα κι όλα. Δε θα της επέτρεπε άλλο να κατευθύνει τη ζωή της. Ας νοιαζόταν να κουλαντρίσει τα μικρότερα αδέρφια της, τον Πάνο και τον Γιάννη, που

πήγαιναν ακόμη στο σχολείο και είχανε την ανάγκη της.

Έτσι, χωρίς δεύτερη σκέψη, αποδέχτηκε το διορισμό της στο ορεινό χωριό, που δεν ήξερε καν προς τα πού έπεφτε. Το 'κοψε όσο το μπορούσε και στη μάνα της πως δεν ήθελε συμβουλές για να διευκολύνει τη ζωή της. Βλέπεις, η κυρία Ελισάβετ μετά τη χηρεία απέκτησε τον έλεγχο της περιουσίας του συζύγου της και είχε αρπάξει το πηδάλιο της φαμίλιας για τα καλά. Από πέρυσι που πέθανε ο άντρας της, είχε μπει στη διαχείριση των ακινήτων και είχε αποκτήσει τον αέρα της παντογνώστριας ηγήτορος του σπιτιού. Η κομψή και ξύπνια Ελισάβετ νοίκιαζε διαμερίσματα και γραφεία κι έτσι τα 'φερνε βόλτα κρατώντας και μετά το θάνατο του αντρός της την περίοπτη θέση της στην κοινωνία της πόλης.

Είχε παντρευτεί τον Αλέξανδρο Αναγνώστου με προξενιό. Εκείνος, γύρω στα σαράντα πέντε, μόλις είχε επιστρέψει από την Αμερική με μια τρανταχτή περιουσία, που είχε αποκτήσει με μεγάλο μόχθο. Έκανε έξυπνες επενδύσεις κι έτσι κατάφερε με τα δολάρια του ν' αγοράσει τη μισή Θεσσαλονίκη. Όταν γνώρισε την Ελισάβετ, εντυπωσιάστηκε από την ομορφιά της, την καλλιέργειά της (είχε τελειώσει τη σχολή οικοκυρικής) και τη λογική της. Παντρεύτηκαν αμέσως με μεγάλα νταβαντούρια για να καθιερωθούν στη μικρή κοινωνία της πόλης. Ο Αλέξανδρος Αναγνώστου κρατούσε από μεγάλη γενιά, που όμως είχε χάσει τα πάντα με την Καταστροφή του '22 κι έτσι είχε περάσει στην ανωνυμία της μεσαίας τάξης.

Γι' αυτό κατέφυγε «στας Αμέρικας», όπως του άρεσε να λέει με στόμφο, για να αποκτήσει όσα στέρησε στην οικογένειά του η Τουρκία, και επέστρεψε φτασμένος οικονομικά. Τον έβλεπες ντυμένο πάντα με κοστούμι και με καλογουαλισμένα δίχρωμα παπούτσια, χειμώνα-καλοκαίρι: ασπρόμαυρα το καλοκαίρι, καφέ με κρεμ το χειμώνα. Το χρυσό ρολόι που ξεπρόβαλλε απ' το τσεπάκι του γιλέκου του για να τσεκάρει την ώρα –λες και είχε ραντεβού– επιβεβαίωνε την ταξική του ανωτερότητα. Είχε καταφέρει να επιβληθεί πλέον ως κοσμοπολίτης αστός με την όμορφη σύζυγο και τα τρία χαριτωμένα τους παιδιά.

Η Αμαλία είχε πέσει σε λήθαργο στην προσπάθειά της να μην αδειάσει τα σωθικά της στη χάρτινη σακούλα. Οι σκηνές του σπιτικού της και της ήρεμης οικογενειακής ζωής τους περνούσαν από τα μάτια της σαν κινηματογραφική ταινία. Η καλοστημένη οικογένεια, ο γηραιός πάνσοφος πατέρας της και η τσαχπίνα μάνα της αποτελούσαν μέχρι πριν από ένα χρόνο το περίγραμμα της ομαλής ζωής της. Η ίδια παρακολουθούσε μαθήματα στην Παιδαγωγική Ακαδημία μόνο και μόνο για να μορφωθεί, όπως τόνιζε με σημασία ο πατέρας της.

«Για να κερδίσω τη ζωή μου, πατέρα, προσφέροντας έργο στην κοινωνία», του αποκρινόταν εκείνη με την αποκοτιά της νιότης, καθώς τη συνάρπαζε η ιδέα να κατακτήσει ένα μέλλον που θα το καθόριζε η ίδια.

«Πάρε το πτυχίο σου να το καμαρώνουμε στην κορνίζα», της αντιγύριζε εκείνος τρυφερά.

Η Αμαλία δεν έβρισκε λόγο να συνεχίζει την αντιδικία με τον γεννήτορά της. Ήξερε πως εκείνη θα δίδασκε πάση θυσία σε τάξη, ακόμη κι αν ήταν να έρθει σε ρήξη με την αστική της οικογένεια.

Ξαφνικά, ένα απότομο φρενάρισμα την πέταξε απ' το κάθισμα βγάζοντάς τη με φόρα έξω, στο διάδρομο. Ένωσε πως θα λιποθυμούσε από το φόβο. Μέσα στην αναστάτωση της πίστεψε πως είχαν φτάσει στο χείλος του γκρεμού. Αν δεν έπιανε το φρένο, θα κατρακυλούσαν κάτω και δε θα 'μενε τίποτε από τα κορμιά τους. Την έπιασε ξαφνικά ο πανικός του τέλους. Πρόλαβε μάλιστα ν' αναρωτηθεί, στα τελευταία δευτερόλεπτα που πίστευε πως της απόμεναν, τι ήθελε στ' αλήθεια και πήγαινε, κοπελίτσα είκοσι δύο χρονών, σ' εκείνο το ορεινό χωριό, για το οποίο όλοι την προειδοποιούσαν πως θα 'ταν μια σωστή Κόλαση...

Ο χωρικός προστά της πετάχτηκε απ' τη θέση του για να την πιάσει έτσι όπως έγειρε σαν κλαδάκι στον άνεμο. Τη σήκωσε με τα δυνατά απ' τη δουλειά μπράτσα του και την κάθισε πάλι στο κάθισμά της. Στα μάτια της είχε ζωγραφιστεί ο τρόμος απ' τη στιγμή, αλλά και από το μεγάλο άγνωστο που ξανοιγόταν προστά της.

Ο οδηγός γύρισε με ψυχραιμία να δει αν είχε τραυματιστεί κανείς. Καθησύχασε τους επιβάτες πως το φρενάρισμα ήταν για ν' αποφύγει ένα άλλο αμάξι που ερχόταν απ' τη στροφή. Ίσα που χωρούσαν το λεωφορείο και το παλιό γιωταχί σ' αυτή την κόχη του δρόμου που αντί-

κριζε το αμείλικτο βάθος του φαραγγιού. Η Αμαλία νόμιζε πως θα σωριαζόταν από την αγωνία της. Έσφιξε τα χέρια γύρω από το σώμα της κι έκλεισε τα μάτια για να μη θωρεί τούτη τη σκηνή. Ένωσε πως βρισκόταν στην κόψη του ξυραφιού. «Κάθε στροφή κι ένα στοίχημα με το θάνατο», συλλογίστηκε. Και δεν ήξερε πόσο κοντά στην αλήθεια ήταν, αν και σε ένα άλλο επίπεδο, άσχετο μ' εκείνο τον στενό επαρχιακό δρόμο...

Σε λίγο το λεωφορείο φάνηκε πως ξαναπήρε κανονικά την πορεία του, καθώς αγκομαχούσε πάλι με τον συνηθισμένο του ρυθμό.

Ήταν Σεπτέμβρης, ήταν μεσημέρι, κι έκανε αφόρητη ζέστη. Η μυρωδιά του τσιγάρου τάραζε ολοένα κι εντονότερα τα σπλάχνα της Αμαλίας. Ήθελε να πει στον μπροστινό της να σταματήσει να καπνίζει, αλλά πού να τολμήσει! Ένα ντελικάτο κορίτσι, πώς να κάνει παρατήρηση σ' έναν ηλικιωμένο χωρικό... Το πλαστικό μαύρο κάθισμα του λεωφορείου, σκισμένο σε πολλά σημεία, ήταν άβολο και βρομούσε τσιγαρίλα από τα ατέλειωτα δρομολόγια με τους ξωμάχους, μπροστά και πίσω στα χωριά της περιοχής.

Η Αμαλία έβγαλε από το τσαντάκι της ένα μπουκαλάκι κολόνια και πέρασε μια σταγόνα στη μύτη της, έτσι για να φρεσκαριστεί λίγο, ν' αλλάξει μυρωδιά. Το άρωμα του γιασεμιού πλημμύρισε την ατμόσφαιρα. Και τότε παρατήρησε τα αδηφάγα βλέμματα των αντρών να την κοιτάζουν εξεταστικά, λες κι ερχόταν από άλλον πλανή-

τη. Δεν τόλμησε να βγάλει το καθρεφτάκι της ν' απλώσει λίγο κραγιόν στα μαραμένα απ' τη σύγχυση και τη ζέστη χείλη της. Κατάλαβε πως θα προκαλούσε άσχημη εντύπωση σ' έναν κόσμο που φαινόταν συντηρητικός και πολύ μακρινός, ολότελα διαφορετικός από το αστικό κλίμα της Θεσσαλονίκης. Μαζεύτηκε στο κάθισμά της κι έγινε ένα μικρό κουβαράκι. Πώς θα 'θελε να μην είχε μπει στον πειρασμό να βγάλει το μικρό μπουκαλάκι που φαίνεται πως σκόρπισε ειρωνικά βλέμματα στον αντρικό περίγυρο. Ντράπηκε με την πράξη της, ένωσε αμαρτωλή...

Στο επόμενο χωριό, ένα τσούρμο από παιδιά μέχρι το πολύ δέκα ετών περίμεναν στη στάση του λεωφορείου. Κακοντυμένα και ξυπόλυτα, με ρούχα χλιοφθαρμένα, χόρευαν γύρω από το πράσινο σκονισμένο όχημα λες κι είχε έρθει ο Μεσσίας. Οι περισσότεροι επιβάτες κατέβηκαν εκεί. Ήταν μια κεντρική πλατεία με πλάτανο, καφενείο κι εκκλησία.

Κι εκείνη τη στιγμή εισέβαλε στο λεωφορείο μια Γύφτισσα που μύριζε βαριά φτηνή κολόνια, μαζί με μπόλικο αλκοόλ ανακατεμένο με τσιγάρο. Ήταν μεσόκοπη, το μούτρο της σκούρο και σκαμμένο απ' τις ρυτίδες. Φορούσε κόκκινο κότολο, πράσινη μπλούζα κι είχε περασμένο στ' αυτή της ένα γαρίφαλο. Δεκάδες βραχιόλια φιγουράριζαν στους δυο της καρπούς, κάνοντας σαματά σε κάθε της κίνηση. Η αποφορά του κρασιού χτύπησε με δύναμη την Αμαλία, καθώς πέρασε πλάι της για να καθίσει στο αντικρινό κάθισμα.

«Ε, κοπελιά; Για πούντα πας; Να σε πω τη μοίρα σου; Ασήμωσε», της έπιασε αμέσως κουβέντα με θράσος κι αφήνοντας ένα χαμόγελο, όπου κυριαρχούσε η ανταύγεια ενός χρυσού δοντιού.

Η Αμαλία ανατρίχιασε. Είχε δει Γύφτισσες πολλές να περνούν απ' τη γειτονιά της, μα τούτη δω είχε κατιτί άγριο πάνω της, που της προκαλούσε ανατριχίλα. Μαζεύτηκε περισσότερο στη γωνιά της, με το βλέμμα της τώρα τρομοκρατημένο.

«Τι σκιάζεσαι, κοπελούδα μου; Εμένα ή τη μοίρα σου;» προσπάθησε να συνεχίσει την επίθεση η Τσιγγάνα.

«Ευχαριστώ πολύ, αλλά δε θέλω να μάθω τη μοίρα μου», απάντησε η Αμαλία με τρομερή ευγένεια για ν' απαλλαγεί από την κουβέντα με τούτο το αλλόκοτο πλάσμα, που δεν εννοούσε να την αφήσει στην ησυχία της. Τράβηξε την τσάντα της πάνω στο σώμα της, γνωρίζοντας πως οι Γύφτισσες ήταν μεγάλες κλέφτρες.

«Δε θα σε κλέψω, κοπελιά. Μη σκιάζεσαι. Ασήμωσε να σε πω το ριζικό σου. Πολλά θα δουν τα μάτια σου στον τόπο που παγαίνεις», της είπε κάνοντας έναν αόριστο υπαινιγμό.

Και, ξαφνικά, έγειρε προς το μέρος της. Της άρπαξε την παλάμη πριν η Αμαλία μπορέσει ν' αντιδράσει. Καθώς την πλησίασε, το συνονθύλευμα του αλκοόλ με το φτηνό άρωμα και το τσιγάρο τής έφερε αναγούλα. Προσπάθησε να τραβήξει το χέρι της, αλλά η Γύφτισσα το είχε ακινητοποιήσει. Η Αμαλία απέφυγε να δημιουργή-

σει επεισόδιο μέσα στο λεωφορείο – άλλωστε, δεν είχε καν το κουράγιο ν' αντιδράσει περισσότερο. Ένωθε πως δεν έπρεπε να προκαλέσει άλλο την προσοχή των συνεπιβατών της, γι' αυτό άφησε τη Γύφτισσα να μουρμουρίζει μεθυσμένη, χαμένη θαρρείς στα σύννεφα του καπνού, σαν Πυθία που 'ρθε από αρχαίους καιρούς:

«Λοιπόν, κοπελούδα μου, εσύ είσαι από σόι αρχοντικό. Πλούτη σε τριγυρνάνε μια ζωή. Λίρες χρυσές και σπίτια και καλούδια», άρχισε το μονόλογο με αναίδεια.

Η Αμαλία έμεινε άναυδη. Πώς ήξερε η Τσιγγάνα για τα καλά τους; Πώς μάντευε αυτή η άγνωστη μεθυσμένη τη ζωή της; Τα απλά ρούχα της δεν το πρόδιναν... Μεμιάς, το μουρμουρητό της άγνωστης Πυθίας, που φαινόταν σα να παραληρούσε χαμένη σ' έναν κόσμο άλλο, της τράβηξε το ενδιαφέρον:

«Σε τούτη τη ζωή που αρχίζεις θα σε βρουν πολλά κακά, κοκόνα μου. Μαύρα πέπλα θα σε στολίσουν, μέρες λύπης έρχονται μπροστά. Κανένας δε θα μπορέσει να σε σώσει αν δε σώσεις εσύ τον εαυτό σου. Σύννεφα μαύρου καπνού σε τυλίγουν. Μην πας... γύρνα πίσω... μην πας...» είπε η Γύφτισσα βγάζοντας άξαφνα αφρούς από το μεθυσμένο μπλαβί στόμα της. Κι αμέσως έπεσε ξερή σ' έναν βαθύ ύπνο ροχαλίζοντας δυνατά, τόσο που κάλυπτε ακόμα και τα αγκομαχητά του λεωφορείου.

Η Αμαλία, αν και δεν πίστευε στις μαντείες και τις προφητείες, τaráχτηκε. Ένωσε ένα μάγκωμα στην καρδιά, μια τρομερή ανησυχία που έσπειρε ανατριχίλα σ' όλο

της το κορμί. Μα, πώς μπορούσε να τη βρει κακό σ' ένα χωριουδάκι όπου πήγαινε να διδάξει αθώα παιδάκια; Τι μαύρα πέπλα κι ανοησίες έλεγε τούτη η Τσιγγάνα;

Ξαφνικά, της πέρασε απ' το μυαλό πως η μάντισσα μπορεί να 'ταν βαλτή από τη μάνα της, την πανούργα κυρία Ελισάβετ, προκειμένου να την αποτρέψει απ' τη ζωή στο ορεινό ερημοχώρι, που το χειμώνα αποκλειόταν από τα χιόνια και την κακοκαιρία.

«Α! Σίγουρα θα 'χει βάλει το χέρι της η μάνα μου», σκέφτηκε. «Αλλιώς, πώς ήξερε τούτη η γυναίκα για την οικογένειά μου; Κι όλες αυτές οι κακορίζικες κουβέντες που μουρμούραγε για μαύρα πέπλα και δυστυχία ειπώθηκαν μόνο και μόνο για να με κάνει να γυρίσω πίσω...»

Την είχε ικανή για όλα τη μητέρα της. Εδώ, άγουρο κοριτσάκι δέχτηκε να παντρευτεί τον σαρανταπεντάρη σύζυγο για να εξασφαλίσει μιαν άνετη ζωή και μια κοινωνική θέση, στις Αμαλίας την ξεροκεφαλιά θα σταματούσε; Σίγουρα θα 'ταν δική της πλεκτάνη για να τη μαντρώσει πίσω στη Θεσσαλονίκη, να της βρει κι αυτηνής τον καλό γαμπρό για μια εύκολη ζωή. Σα να τη βλέπει μπροστά της την ώρα που την αποχαιρετούσε στο ΚΤΕΛ:

«Δε σε καταλαβαίνω, παιδί μου, ν' αφήνεις τα καλούδια μας και τις ανέσεις για να διαβείς πάνω σε απάτητα βουνά κάνοντας τη δασκάλα», επαναλάμβανε μονότονα. «Τόσα παλικάρια ενδιαφέρονται για σένα εδώ στη Σαλονίκη. Πας να χαλάσεις τη ζωή σου», την προειδοποίησε μ' εκείνο το αδιαπραγμάτευτο ύφος της.

«Μανούλα, τα 'χουμε χιλιοπεί αυτά. Δέχτηκα το διορισμό μου γιατί θέλω να δουλέψω. Θέλω να προσφέρω σ' αυτή την απομακρυσμένη περιοχή τις γνώσεις μου. Γι' αυτό έγινα δασκάλα: για να μάθω γράμματα στα παιδιά. Γιατί δεν παραδέχεσαι πως η ζωή δεν είναι μόνο ένα καλό βόλεμα;» της αντιγύρισε.

«Κόρη μου, εγώ το καλό σου θέλω. Ξέρω πως έχεις όνειρα για τη δουλειά σου, αλλά θα 'ναι δύσκολο να σταθείς στην κλειστή κοινωνία ενός χωριού σχεδόν αποκλεισμένου. Θα το μετανιώσεις», της τόνισε με σημασία.

«Όχι, μαμά, δε θα το μετανιώσω. Θ' αποκτήσω την εμπειρία της πρωτοδιόριστης δασκάλας σε μια κλειστή κοινωνία. Τι πεδινό, τι ορεινό χωριό, το ίδιο είναι. Θα 'ρθω στο σπίτι τα Χριστούγεννα, ναι; Μη μου στενοχωριέσαι. Εσύ έχεις να φροντίσεις τ' αγόρια μας. Άλλωστε, θα μιλάμε κι από το τηλέφωνο μια φορά την εβδομάδα. Έχει τηλεφωνικό κέντρο στο κεντρικό παντοπωλείο, πληροφορήθηκα απ' τον ΟΤΕ».

Η κυρία Ελισάβετ φίλησε το προσωπάκι της Αμαλίας. Την κρατούσε στην αγκαλιά της λες και θα την αποχωριζόταν για πάντα. Ήταν η πρώτη φορά που έφευγε μακριά από τη θαλπωρή του σπιτιού τους. Ένα δάκρυ κύλησε στο πρόσωπό της, το αυλάκωσε, το έσκαψε σαν κοίτη ποταμού. Η Αμαλία ανέβηκε στο λεωφορείο και την αγνάντευε να στέκει ασάλευτη ώσπου ν' αναχωρήσουν. Το λυπημένο βλέμμα του αποχαιρετισμού έμεινε χαραγμένο στη σκέψη της να τη συντροφεύει στο ταξίδι προς το άγνωστο.

Λες η μάνα της λοιπόν να είχε στήσει ολάκερο τούτο το σκηνικό με τη Γύφτισσα; συνέχισε το συλλογισμό της, παρατηρώντας την παράξενη συνεπιβάτιδα να ροχαλίζει βγάζοντας αναστεναγμούς που βρομοκοπούσαν αλκοόλ και θειάφι, θαρρείς...

Το ταξίδι προς εκείνο τον τόπο δεν έλεγε να τελειώσει. Το βλέμμα της Αμαλίας πλανήθηκε έξω. Στην κορυφή ενός βράχου ξεπρόβαλλε ένα ξωκλήσι, ολομόναχο στη μέση του πουθενά. Η Αμαλία σκέφτηκε πως η ανθρώπινη ύπαρξη κάνει τα αδύνατα δυνατά για ν' αγγίξει τον Θεό.

«Μα πώς έφτασαν εκεί ψηλά άνθρωποι; Πώς καταφέρανε ν' ανεβούνε στον γκρεμό για να φέρουν υλικά, πέτρες και λάσπη, για να χτίσουν το ναό, που μετά βίας χώραγε στο μικρό πλάτωμα με θέα το βάθος;» αναρωτιόταν θαυμάζοντας το μυστήριο αλλά και το μέγεθος της ανθρώπινης φύσης.

Το λεωφορείο έκανε πάλι ένα απότομο φρενάρισμα, τούτη τη φορά για ν' αποφύγει ένα κοπάδι γίδια που στάθηκαν στη μέση του δρόμου. Ένας γερασμένος βοσκός προσπαθούσε να τα σαλαγήσει, μα εκείνα έτρωγαν αμέριμνα την ελάχιστη πρασινάδα που φύτρωνε στα βράχια. Τα κουδούνια, κρεμασμένα στους λαιμούς τους, έκαναν ένα χαρούμενο θόρυβο. Η Γύφτισσα ξύπνησε κι αυτή, τρομαγμένη από το στρίγκλισμα των φρένων.

«Σε λίγο φτάνουμε, κοπελούδα μου», είπε στην Αμαλία, κοιτώντας τη με το σκληρό σκούρο βλέμμα της, που σκόρπιζε ανατριχίλα στην άβγαλτη δασκάλα.

Η Αμαλία γύρισε προς το μέρος της. Ήθελε να την ευχαριστήσει για την πληροφορία, μα πάλι δε σκόπευε να πιάσει κουβέντα μ' αυτή τη μέγαιρα, που της έβαλε με το ζόρι άσχημες ιδέες στο γεμάτο όνειρα μυαλουδάκι της. Παρακολουθώντας τη με την άκρη του ματιού της, μηρύκαζε όλες αυτές τις σαρωτικές προφητείες που της είχε πει πριν από λίγο. Μα, πώς να πιστέψει τις κουβέντες μιας αγύρτισσας, αυτή, μια μορφωμένη γυναίκα; Της ερχόταν η επιθυμία να τη ρωτήσει αν είχε ξαναπάει στο χωριό, αν ήξερε τον κόσμο, αν είχε πράγματι λόγους να την τρομοκρατήσει έτσι.

Ένα βαρύ σύννεφο είχε καθίσει στην καρδιά της κι ας της έλεγε η λογική πως έπρεπε να παραβλέψει τα δυσοίωνα λόγια της Γύφτισσας. Όφειλε να καθαρίσει το μυαλό της από το δηλητήριο που είχε αρχίσει να διεισδύει μέσα της. Μα δεν ήταν εύκολο. Οι προειδοποιήσεις της μάνας της να μην πάει σε άγνωστους δύσκολους τόπους ξαφνικά ανακατεύτηκαν με τις ανίερες προφητείες της Τσιγγάνας. Όλος ο ενθουσιασμός της για τη νέα ζωή της στο ορεινό χωριό άρχισε κιόλας να ξεφουσκώνει. Το δύσβατο τοπίο, που γινόταν αγριότερο όσο συνέχιζε την άνοδό του το λεωφορείο, πρόσθετε άχθος στην ψυχή της.

Σε λίγο αντιλήφθηκε πως έφταναν κοντά στην κορυφή του βουνού. Από μακριά ξεπρόβαλλε ένα πλάτωμα χωμένο σε καταπράσινα δέντρα. Της φάνηκε πως ήτανε πλατάνια, και ίσως αγριοκερασιές και μουσμουλιές. Ήταν τόσο έντονο το πράσινο, που της έκοψε την ανάσα. Ανα-

κουφίστηκε στην πρόχειρη διαπίστωση πως το χωριό του προορισμού της μάλλον ήταν βλαστερό.

«Επιτέλους ζωή!» σκέφτηκε. «Αυτό θα 'ναι το χωριό», είπε μέσα της κι αναθάρρησε...

Τα τελευταία δύο χιλιόμετρα η φύση αναδυόταν καταπράσινη, θαλερή, όλο ζωντάνια. Λες και όδευαν σ' έναν άλλο κόσμο, ολότελα διαφορετικό από αυτόν που αντίκριζαν ως τώρα: μιαν επίπεδη πεδιάδα με χωράφια και καταπράσινους αγρούς. Κι από πίσω πάλι υψωνόταν η μύτη του βουνού, που κι αυτή ήταν γεμάτη θάμνους.

«Δόξα τω Θεώ!» σταυροκοπήθηκε η Αμαλία. «Τελικά, δε φαίνεται κι άσχημο το χωριό. Αφού είναι τόσο εύφορο, θα 'χει τη δική του χάρη».

Τα πρώτα σπίτια άρχισαν ν' αχνοφαίνονται στις παρυφές του χωριού. Η Αμαλία θαύμαζε τη στέρεα πέτρα και τις όμορφες κεραμιδωτές σκεπές τους. Έμοιαζαν αρχοντόσπιτα, χτισμένα σχεδόν ομοιόμορφα με αυλές και πέτρινες μάντρες. Κανείς δε θα μάντευε πως ένα τέτοιο κεφαλοχώρι είχε χτιστεί στην κορυφή των βουνών· πως η φύση είχε σκορπίσει εδώ την ευφορία της, μετά από τόσα πετρώματα, ανηφορίες και άγονα εδάφη.

Η Αμαλία έπιασε τα μπουκλωτά μαλλιά της σε κότσο για να δείχνει σεβαστικότερη για την ηλικία της. Έστρωσε τη φούστα της και τακτοποίησε τη μπλούζα της που είχε ταλαιπωρηθεί, όσο να 'ναι, από το τρίωρο ταξίδι με το παλιό λεωφορείο. Έπρεπε να δείχνει κομψή και ώριμη για να την αποδεχτούν στη μικρή κοινωνία, την είχε

συμβουλέψει μια δασκάλα, φίλη της μητέρας της, που είχε ανάλογη εμπειρία όταν πρωτοδιορίστηκε κι εκείνη σ' ένα μικρό χωριό της Ηπείρου.

Σε λίγο το λεωφορείο έφτασε στο κέντρο του χωριού. Ένα δροσερό φρέσκο αεράκι μπήκε από τα μισάνοιχτα τζάμια του ανακουφίζοντάς την. Η πλατεία ήταν σκεπασμένη από πλούσια γέρικα πλατάνια. Τα παιδιά είχαν συγκεντρωθεί στο τέρμα – τα προσωπάκια τους καμένα από τον ήλιο, μα καλοντυμένα και γιορτινά, όχι σαν τα άλλα χωριατόπαιδα με τα φτωχόρουχα που είχαν δει στις άλλες στάσεις.

«Έρχεται η δασκάλα, η δασκάλα!» φώναζαν εν χορώ.

Η Αμαλία ντράπηκε για όλο αυτό το πανηγύρι που είχανε στήσει για χάρη της. Στην κορυφή του χορού στεκόταν ένας ηλικιωμένος κύριος ντυμένος με γκριζό κοστούμι. Φαινόταν ατσαλάκωτος, παρά τη ζέστη του μεσημεριού. Η Αμαλία μάντεψε πως θα 'ταν ο διευθυντής, ο κύριος Χωμενίδης. Τελικά, ο διευθυντής του σχολείου, ο ιερέας και ο χωροφύλακας του χωριού την περίμεναν με κάθε επισημότητα. Ήδη θα είχαν φροντίσει τις πρακτικές λεπτομέρειες της παραμονής της στο χωριό, όπως είχαν συνεννοηθεί δι' αλληλογραφίας.

Η πρωτοδιόριστη δασκάλα άφησε να κατέβουν πρώτα οι άλλοι επιβάτες. Η Γύφτισσα άπλωσε πάλι το χέρι της για λεφτά, μα εκείνη την αγνόησε. Δεν ήθελε άλλη επαφή μαζί της. Της είχε προκαλέσει μεγάλο φόβο για την καινούργια της ζωή. Κι όμως, τούτη η σελίδα φαινόταν

ν' ανοίγει γεμάτη υποσχέσεις... Φόρεσε το καπελάκι της, πήρε την τσάντα της κι άρχισε να κατεβαίνει τα σκαλιά του λεωφορείου. Το ευγενικό χαμόγελο του κυρίου Χωμενίδη, που την έπιασε από το χέρι για να τη βοηθήσει στο κατέβασμα, έσβησε όλες τις αγωνίες της.

«Καλώς ήλθατε στον τόπο μας, δεσποινίς Αναγνώστου!» την καλοδέχτηκε με ζεστό τόνο στη φωνή του.

«Καλώς ήλθατε, δεσποινίς δασκάλα!» είπαν όλα μαζί τα παιδιά.

Η Αμαλία χαμογέλασε βλέποντάς τα. Η μόρφωσή τους, η παιδεία τους, η καλλιέργειά τους για να χτίσουν ένα καινούργιο αύριο ήταν ο σκοπός του ερχομού της εδώ. Ήλπιζε να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των παιδιών αλλά και των γονιών τους.

«Για τα παιδιά άξιζε το ταξίδι», σκέφτηκε με ένα αίσθημα ικανοποίησης για την τόλμη της να δεχτεί το διορισμό εκεί στο μακρινό ορεινό χωριό στην καρδιά της Μακεδονίας.

Μια μεγαλοαστική οικογένεια από την Ίμερα του Πόντου, έπειτα από τη γενοκτονία του 1916, βρίσκει καταφύγιο σε ένα ορεινό χωριό της Πέλλας. Ο ένας γιος, ο Αριστοτέλης Αγριππίδης, ξενιτεύεται για σπουδές στην Αμερική και πλουτίζει με τα ματωμένα λεφτά της ποτοαπαγόρευσης. Επιστρέφει στο Μικροδέντρι της μετανάστευσης και γίνεται ο ευπατρίδης που κτίζει την εκκλησία και το σχολείο.

Εκεί θα φτάσει ως πρωτοδιόριστη δασκάλα στα τέλη του '70 η Αμαλία Αναγνώστου, με τη φλόγα στα μάτια και το πάθος να μεταλαμπαδεύσει τη γνώση στα παιδιά μιας κλειστής αγροτικής κοινωνίας.

Ο έρωτας σημαδεύει την Αμαλία με το τόξο του απόγονου Αριστοτέλη Αγριππίδη. Μα είναι γεμάτος σκιές και μυστικά. Η ομίχλη απλώνεται στο Μικροδέντρι όπως οι κρυφές ιστορίες των ανθρώπων του χωριού. Τα γάρφαρα νερά του ποταμού γίνονται η ευλογία και η κατάρα του τόπου...

*Ένα συγκλονιστικό μυθιστόρημα που διατρέχει
τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής ιστορίας του εικοστού
αιώνα, αποτολμώντας να ρίξει φως στην ομίχλη.*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-496-268-6

9 789604 962686

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 10643

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ